

Tartu Linnavalitsus

Raekoja plats 3, 51003 TARTU

lpmko@raad.tartu.ee

Hille Teetsov

Hille.Teetsov@raad.tartu.ee

26.01.2015

Seisukoha esitaja: AS Emajõe Ärikeskus

Soola 8, 51014 TARTU

Esindaja:

vandeadvokaat Merli Paddar

Advokaadibüroo Varul

Ahtri 6a, 10151 Tallinn

tel 626 4300

e-post: menetlus@varul.ee

AS EMAJÕE ÄRIKESKUSE SEISUKOHT

Kalle Kulboki 05.01.2015 vaidele Tartu Linnavolikogu 04.12.2014. a otsuse nr 152 peale

1. Tartu Linnavalitsus edastas 09.01.2015 AS-ile Emajõe Ärikeskus Kalle Kulboki vaide Tartu Linnavolikogu 04.12.2014 otsusele nr 152 (edaspidi **Otsus**) ning palus AS-ilt Emajõe Ärikeskus arvamust vaide kohta hiljemalt 26.01.2015. AS Emajõe Ärikeskus leiab, et vaie on terviklikult põhjendamatu ja ka lubamatu järgnevatel põhjustel.

I. Vaide esitamine avaliku huvi kaitsmise motiivil ei ole õiguslikult lubatud

2. PlanS § 26 lg 1 kohaselt on planeeringu kehtestamise otsuse vaidlustamiseks igal isikul õigus ühe kuu jooksul, arvates päevast, millal isik sai teada või pidi teada saada planeeringu kehtestamisest, **pöörduda kohtusse**, kui ta leiab, et see otsus on vastuolus seaduse või muu õigusaktiga või selle otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi. PlanS § 26 lg 1 võimaldab seega populaarkaebuse esitamist, so argumentidel, et kohalik omavalitsus on planeeringumenetluses rikkunud õigusnorme.
3. Eeltoodud populaarkaebuse erand kehtib aga ainult **kohtumenetluses**, mitte aga **vaidemenetluses** - st vaide esitamine avaliku huvi kaitsmise motiivil ei ole lubatud. HMS § 71 lg 1 kohaselt võib isik, kes leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või vabadusi, esitada vaide. Vaide esitamise õigus on seega isikutel, kelle õigusi kaevatav haldusakt või toiming otseselt puudutab (vt Riigikohtu otsus nr [3-3-1-86-04](#)). Riigikohus on selgitanud, et haldusakti tühistamiseks esitatud kaebuse või vaide läbivaatamisel tuleb kaitstavate õiguste ja vabadustena mõista isiku subjektiivseid avalikke õigusi: põhiõigusi ja -vabadusi, seadustest, muudest õigustloovatest aktidest, samuti haldusaktidest ja halduslepingutest tulenevaid õigusi. Haldusakt piirab isiku subjektiivset õigust, kui haldusakt

keelab või välistab osaliselt või täielikult õiguse kasutamise, seab õiguse kasutamisele täiendavaid tingimusi või raskendab oluliselt õiguse kasutamist (vt Riigikohtu otsus nr [3-3-1-9-02](#), p 9).

4. Eeltoodu tähendab, et esitatud vaide osas otsuse tegemisel tuleb Tartu Linnavalikogul kõigepealt anda hinnang sellele, kas vaidlustatud haldusakt üldse rikub vaide esitaja subjektiivseid õigusi või mitte, sest tulenevalt kohtupraktikas väljakujunenud seisukohast ei pea subjektiivsete õiguste rikkumise puudumise korral haldusorgan sisuliselt hindama haldusakti õiguspärasust (A. Aedmaa. Haldusmenetluse käsiraamat. 2004, lk 412).
5. Vaide esitaja põhiline vastuväide seisneb väites, et Tartu linn on rikkunud kaalutusõigust ja menetlusõigust seoses busside pöörderaadiuse nõudega ning et linnavalitsuse senised minetused pakuvad huvi teistele linnakodanikele ja uurimisorganitele (vaide lk 3). Kuigi eeltooduga ei saa kindlasti nõustuda (vt käesoleva dokumendi p III), ei nähtu vaides vaide esitaja poolt nende argumentide sidumist oma subjektiivsete õiguste rikkumisega. Vaiet ei ole aga võimalik esitada kellegi kolmanda isiku huvides või lihtsalt objektiivse õiguspärasuse kaitsmiseks õiguskorras (A. Aedmaa. Haldusmenetluse käsiraamat. 2004, lk 393). HMS § 76 lg 2 p 4 kohaselt on vaide esitaja kohustatud vaides tooma välja põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt rikub tema õiguseid. Eeltoodud kohustust ei ole vaide esitaja täitnud, samuti ei nähtu ka vaides esitatud selgitustest vaide esitaja subjektiivsete õiguste rikkumise alust.

II. Vaide esitaja subjektiivseid õiguseid ei ole Otsusega rikutud, mistõttu vaie kuulub tagastamisele

6. K. Kulbok on oma puutumust Otsusega põhjendanud asjaoluga, et menetluses on rikutud tema menetlusõigusi (informatsiooni mittesaamine) ja tema kui bussireisija õigusi (vaide lk 3). AS Emajõe Ärikeskus on seisukohal, et K. Kulbokil subjektiivseid õigusi ei ole Otsusega rikutud ja seetõttu ei ole tal vaide esitamise õigust, mistõttu vaie kuulub tagastamisele.
7. Nimelt Kalle Kulbok ei ole planeeringuala maa-ala elanik või piirinaaber, mistõttu tegemist ei ole menetluses isikuga, kelle õigusi või kohustusi või ka huve võib planeering otseselt puudutada HMS § 11 lg 1 p 3 ja lg 2 ning PlanS § 16 lg 4 kohaselt (so kolmas isik või puudutatud isik). Kalle Kulbok on oma seisukohad planeeringule esitanud avalikkuse ärakuulamise käigus, millise menetluse reeglid on sätestatud PlanS §-des 18 - 21. Otsusest tuleneb, et vaide esitajat on teavitatud planeeringu menetlusest, ta on oma vastuväited planeeringule esitanud ja Tartu linn on neile vastanud 15.05.2014. Väide vaide esitaja menetlusõiguste rikkumise kohta jääb arusaamatuks ja põhjendamatuks.
8. Samuti ei ole subjektiivsete õiguste tekkimise või rikkumise aluseks asjaolu, et vaide esitaja on regulaarne bussisõitja. Nagu juba varasemalt märgitud piirab haldusakt isiku subjektiivset õigust, kui haldusakt keelab või välistab osaliselt või täielikult õiguse kasutamise, seab õiguse kasutamisele täiendavaid tingimusi või raskendab oluliselt õiguse kasutamist. Asjaolu, et isik sõidab (väidetavalt) regulaarselt bussiga, ei tee temast planeeringumenetluses puudutatud isikut

VARUL

ja see ei tekita talle subjektiivset õigust nõuda kindlat planeeringulahendust, mida ta isiklikult peab sobivaks.

9. HMS § 79 lg 1 p 1 kohaselt vaie tagastatakse, kui isikul puudub õigus vaie esitada. Õiguskirjanduses ja praktikas on kinnitatud, et viidatud alus kuulub kohaldamisele olukorras, kus vaidlustatud haldusakt ei riku vaide esitaja subjektiivseid õiguseid (A. Aedmaa. Haldusmenetluse käsiraamat. 2004, lk 412). Eeltoodust tulenevalt kuulub vaie HMS § 71 lg 1 ja § 79 lg 1 p 1 alusel tagastamisele.

III. Otsuses ei ole rikutud kaalutusreegleid ja planeeringulahenduses kajastatud busside pöörderaadiused vastavad standardi EVS 843:2003 „Linnatänavad“ nõuetele

10. Planeeringu asendiplaanilistel joonistel on kajastatud bussijaama juurdepääsu ja peatustaskute geomeetiline lahend, kus on arvestatud sobilike pöörderaadiuste ja sõiduradade laiustega. Pöördekoridore on kontrollitud arvutiprogrammi „AUTOTURN“ abil ning arvutuslikeks sõidukiteks on võetud (reaalselt kasutatavad) buss (12.0m) ja buss (15.0m).
11. **Esiteks**, Standardi EVS 843:2003 tabelis 10.6 "Parkimiskoha mõõtmed (m) sõltuvalt parkimisnurgast ja sõiduki pikkusest" toodud mõõtmeid ei olnud võimalik otse kasutada bussijaama planeeringu koostamisel kuna:
 - a) Standard kirjeldab parkimisnurki 45 ja 60 kraadi - detailplaneeringus on busside parkimisnurgaks 50 kraadi.
 - b) Parkimiskoha laius standardis on konstantne so 4.0m – detailplaneeringus on busside parkimisala laiuseks 15m pikkustele bussidele 4.5 meetrit.
12. Eeltoodust tulenevalt bussijaama siselahenduse planeerimisel ei saanud otse kasutada Eesti Standardit „Linnatänavad“ toodud lahendusi, sest selles vastav läbiarvutatud lahendus planeeringus puudus. Lahenduse koostamisel tuli lähtuda standardis sätestatust, seda vajadusel kohandades, kuna standard ei kajasta 50-kraadist peatumist. Just parkimisala laiuse suurendamine võimaldas (sh vastavalt liiklussimulatsioonile) busside taga asetsevat läbisõidumanööverdusala vähendada. Tavaline matemaatiline interpoleerimine (vastavalt vaide p-le 15) ei anna muudetud nurga ja parkimiskoha laiuse juures adekvaatset tulemust. Oluline on ka märkida, et tegelikkuses on peatuses seisva 15 m bussi taga ruumi 8.7m (**Lisa 1**); vahemaa 7.5m on mõttelise jooneni, kus peatusest inimesi pealevõttev buss kunagi ei seisa.
13. **Teiseks**, manööverdusala laiendamise korral manööverdusala pikkuse vähendamine on planeerijate ja projekteerijate seas üldtunnustatud võte ja E. Jahhu on standardi ühe koostaja I. Pihlaku heakskiidul antud juhul just seda võtet kasutanud mõistlikus ulatuses. E. Jahhu kasutas lahenduse väljatöötamisel arvutiprogramme, kus on antud busside võimalik manööverdusvajadus. Nende programmide alusel võib tõdeda, et antud lahendus on turvaline. Lisaks on I. Pihlak toonud eeskujuks lähinaabrite (eriti Soome) bussijaamade lahendusi, millega samuti on detailplaneeringus esitatud lahendus kooskõlas.

VARUL

14. **Kolmandaks** on oluline rõhutada, et standardid või selles kajastatud tüüplahendused (nt parkimisnurk 45 või 60 kraadi, mitte 50 kraadi) ei ole Eesti Vabariigis planeerimiseks ja projekteerimiseks kohustuslikud. Standardeid kasutatakse selleks, et ei peaks igakordselt tõendama lahenduse sobivust, kuna standardis toodud lahendused on läbiproovitud. Samas, kui soovitakse lähtuda standardis sätestatud põhimõtetest, kuid võimalik ei ole kasutada standardi nõ tüüplahendusi, siis võib seda teha, kui lahendus kontrollitakse üle. Teatud tingimustes, eriti suuremas osas väljaehitatud piirkondades, ei saa standardi lahendusi alati kasutada, sest need ei mahu ära. Siis tulebki teha kas vastav arvutus, läbi viia katsetus või kasutada analooge sarnastest riikidest. Käesoleval juhul on kasutatud kõiki kolme võimalust mittestandardse sobivuse ja turvalisuse hindamiseks, sh viidi läbi busside manööverdamise välitest.
15. **Neljandaks**, ainuüksi detailplaneering ei anna õigust veel ehitamiseks. PlanS § 9 lg 1 järgi on detailplaneering planeering, mis koostatakse valla või linna territooriumi kohta ja mis on lähiaastatel ehitustegevuse aluseks. Detailplaneeringu ülesandeks on krundi ehitusõiguse määramine (PlanS § 9 lg 2 p 2). Seega on detailplaneering kõigest kava, mis määrab edasise tegevuse alused (RKHK nr 3-2-1-5-06). Planeeringus määratakse üldine ruumivajadus, täpsed möödud, kuidas antud tingimused täita, määrab ehitusprojekt. Ehitusloa väljastamise aluseks on ehitusprojekt, mis läbib ekspertiisi. Detailplaneeringu täpsusaste ei saagi seega olla võrreldav projektiga. EhS § 3 lg 1 kohaselt peab ehitus olema projekteeritud ja ehitatud hea ehitustava ning ehitamist ja ehitusprojekti käsitlevate õigusaktide kohaselt ega või tekitada ohtu inimese elule, tervisele või varale või keskkonnale. Emajõe Ärikeskus AS kinnitab, et ta kavatseb järgida kõiki seaduses sätestatud reegleid, et tagada võimalikult ohutu liiklemine planeeringualal.
16. Eeltoodust tulenevalt vastavad planeeringulahenduses kajastatud busside pöörderaadiused standardi EVS 843:2003 „Linnatänavad“ nõuetele ja põhimõtetele, mistõttu on vaie ka sisuliselt põhjendamatu ja see tuleb jätta (alternatiivselt) rahuldamata.

Eeltoodust tulenevalt

p a l u n:

- 1) tagastada vaie selle esitajale HMS § 79 lg 1 p 1 alusel;
- 2) alternatiivselt, jätta vaie Tartu Linnavolikogu 04.12.2014 otsusele nr 152 täies ulatuses rahuldamata.

Lisa 1 – busside pöörderaadiuste joonis.

Lugupidamisega
/allkirjastatud digitaalselt/

Merli Paddar
vandeadvokaat
AS-i Emajõe Ärikeskus lepinguline esindaja